

บทที่ 6

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเงื่อนไขการเกิดความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่าบอง อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา ในครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพและพรรณนาตามที่ได้ศึกษาวิจัยจากกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่าบอง วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) เพื่อศึกษาถึงบริบทชุมชน กลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่น และสมาชิกของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่าบอง อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา 2) เพื่อศึกษาว่ามีเงื่อนไขใดบ้าง ที่ทำให้เกิดความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่น การวิจัยนี้ผู้วิจัยศึกษาตั้งแต่ การสืบค้นองค์ความรู้ของทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งและบริบทของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่าบอง อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา จากเอกสารข้อมูล ทฤษฎี และสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่าบอง โดยใช้การสัมภาษณ์ และนำองค์ความรู้และรูปแบบปฏิสัมพันธ์ไปวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับเงื่อนไขการเกิดความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่าบอง ในอำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา โดยการสัมภาษณ์จากสมาชิกกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่าบอง และสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชนท่าบอง เพื่อการทดสอบความเป็นไปได้ในการเกิดความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่าบอง และเงื่อนไขใดที่เป็นประเด็นการเกิดความเข้มแข็งขึ้น ได้ในกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่าบอง ไว้หลายทางเลือก โดยสร้างเป็นบรรทัดฐาน เพื่อมิให้เกิดความขัดแย้งหรือข้อโต้แย้งกันของแต่ละความคิดที่แสดงออกมา แล้วสรุปผลออกมา เกี่ยวกับเงื่อนไขการเกิดความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่าบอง ได้ อันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งจากเงื่อนไขที่ศึกษาวิจัยและความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่าบอง อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา ที่ยั่งยืน โดยการกำหนดเงื่อนไขการเกิดความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่าบอง อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลาไว้ คือ 1) องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็ง 2) เงื่อนไขการเกิดกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นรวมตัวกันได้ 3) เงื่อนไขความเข้มแข็งที่ทำให้กลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นเข้มแข็ง 4) ความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่น 5) เงื่อนไขที่ทำให้เกิดความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่น ผลการศึกษาสามารถสรุปออกมาได้ดังนี้

องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็ง

องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งในกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบ่ อาจดูได้จากว่ามีเงื่อนไขใดบ้างที่เป็นองค์ความรู้ที่สามารถทำให้เกิดความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่น อาจเกิดมาจากการรวมตัวกันของกลุ่ม มีการสืบสานภูมิปัญญาความรู้ต่อกันมา การแก้ไขปัญหาด้วยสติปัญญา การแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องกัน จนทำให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีความเข้มแข็งและกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบ่เกิดความเข้มแข็ง ทำให้กลุ่มมีความเชื่อมั่นในศักยภาพ ภูมิปัญญาที่มีอยู่ และมีความภาคภูมิใจในกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่น การศึกษานี้ได้เลือกศึกษากลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบ่ที่สามารถปรับตัวกันในกลุ่ม จนสามารถสร้างความเข้มแข็งมาได้ในลักษณะต่าง ๆ กัน โดยมีบทบาทที่มีความหลากหลายบ้าง ของสมาชิกกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบ่แต่ก็สามารถดำรงอยู่มาได้ ในความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นอาจจะมีความหมายในหลายมิติที่แตกต่างกันไป ในส่วนของกลุ่มน้ำตาลแว่นนี้ได้นำมิติทางความเข้มแข็งทางด้านเทคโนโลยี ทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ ทางด้านทรัพยากรมนุษย์หรือจิตใจ และทางด้านสังคมวัฒนธรรม มาประกอบเพื่อศึกษาวิเคราะห์ ด้วยทางหนึ่ง ส่วนในนิยามของความเข้มแข็งในแต่ละมิติก็มีการกำหนดไว้หลาย ๆ กรณีของความเข้มแข็งในกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่น มาจากผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มได้มีความคิดเชิงอุดมการณ์ว่า กลุ่มอาชีพที่เข้มแข็งน่าจะมีลักษณะการมีส่วนร่วมกันดำเนินกิจกรรมในกลุ่ม การมีการรวมกลุ่มอาชีพกันมายาวนาน มีเศรษฐกิจแบบพออยู่พอกิน มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ประหยัด สามารถพึ่งตนเองได้โดยไม่ถูกรอบงำหรือแทรกแซงจากภายนอก หรือหากการที่กลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นจะมีการผลิตที่มีความหลากหลาย เพื่อเพิ่มรายได้และลดความเสี่ยงของราคาสินค้าแก่ตลาดได้ในอนาคต และเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพในการพึ่งตนเองมากกว่าพึ่งพิงจากภายนอกเป็นต้น ดังนั้นในสภาพความเป็นจริงความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่น จึงมีความหลากหลายไปตามการศึกษาวิจัยได้ดังนี้

1) ความเข้มแข็งทางด้านเทคโนโลยี

เทคโนโลยีที่เกิดขึ้นในกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบ่ไม่ได้ตามกระแสนิยมและไม่ได้มีการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาแทนที่ทำงานอยู่ โดยในกลุ่มอาชีพให้เหตุผลว่าไม่มีความจำเป็นที่ต้องเทคโนโลยีโดยใช้เครื่องจักรแทนแรงงานคนเพราะเป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นอีกด้วย และในปัจจุบันแรงงานสมาชิกที่ช่วยกันทำก็มีพอเพียงอยู่และทันต่อการผลิตของกลุ่มอยู่แล้ว

2) ความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจของกลุ่มที่เอื้อให้กลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบสามารถปรับตัวให้เข้ากับการผลิตได้และความสามารถในการผลิตน้ำตาลแว่นที่มีคุณภาพของกลุ่มได้ แต่ตลาดของกลุ่มอาชีพยังไม่กว้างหรือขาดการติดต่อเพิ่มหาตลาด แต่ปัจจุบันผู้นำกลุ่มและสมาชิกกำลังวางแผนขยายตลาดออกไปสู่ตลาดภายนอกตำบลท่านบ แต่ตลาดก็ไม่ใช่ประเด็นปัญหาที่สำคัญมากมายในกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบนี้

3) ความเข้มแข็งทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ

ในพื้นที่ของตำบลท่านบเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ พื้นที่ส่วนใหญ่ในตำบลท่านบสามารถใช้ในการเกษตรได้ดี ส่วนของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบได้มีการดูแลและแบ่งสรรให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นธรรมแก่สมาชิกกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบทุกคน และกลุ่มสามารถมีระบบการจัดการทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่กลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบได้

4) ความเข้มแข็งทางด้านทรัพยากรมนุษย์หรือด้านจิตใจ

สมาชิกทุกคนของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบมีส่วนร่วมกันดำเนินกิจกรรมของกลุ่มอย่างเข้มแข็ง มีการร่วมด้วยช่วยกัน เอื้อเฟื้อกัน พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเป็นการแสดงออกซึ่งความเอื้ออาทรที่สมาชิกในกลุ่มมีต่อกัน ทำให้กลุ่มเกิดความสามัคคีกันเป็นอย่างดี มีการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกนอกกลุ่มหรือดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ ของตำบลท่านบร่วมกัน เช่น งานบุญ งานกุศลของวัด งานกีฬาหรือประเพณีของชุมชนท้องถิ่น งานผลิตภัณฑ์ของตำบลท่านบ และงานที่ชุมชนจัดขึ้นอีกมากมาย และในกลุ่มยังเห็นความสำคัญแก่ประโยชน์ในการรวมกลุ่มกันและการมีส่วนร่วมกันของสมาชิกทุกคนของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบด้วย

5) ความเข้มแข็งทางด้านสังคมวัฒนธรรม

สมาชิกของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบอาศัยอยู่ในชุมชนที่เป็นสังคมชนบท การดำเนินชีวิตเป็นแบบผสมผสานอย่างสงบและมีความสุข การดำเนินกิจกรรมกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบร่วมกันเพื่อการผลิตร่วมกันผลิต ส่วนใหญ่สมาชิกในกลุ่มเกิดมาจากการสั่งสมจากประสบการณ์และการสืบทอดกันมานาน ในผู้นำกลุ่มก็เป็นผู้ที่มีการประสบการณ์มายาวนานในการทำอาชีพน้ำตาลแว่นและเป็นที่ยอมรับกันในกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบและคนในชุมชนตำบลท่านบที่สามารถเป็นผู้นำที่เข้มแข็งจากการนำพากลุ่มให้อยู่รอดและเป็นอาชีพที่ทำกันมายาวนาน ทำให้ในกลุ่มมีความสามัคคี มีความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ร่วมคิดร่วมแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบได้ด้วยดีโดยตลอดมาจนถึงปัจจุบัน

เงื่อนไขการเกิดกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นรวมตัวกันได้

กลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นที่รวมตัวกันได้ในชุมชนตำบลท่านบนี้ เป็นกลุ่มอาชีพที่เข้มแข็ง และดูเหมือนสมาชิกในกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นมีส่วนร่วมกันที่จะมีในการรวมกลุ่มจัดตั้งและบริหารกลุ่มได้เป็นอย่างดี ยกตัวอย่างเช่น การมีผู้นำกลุ่มที่เข้มแข็งในการรวมกลุ่มจัดตั้งกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นขึ้นมา และสมาชิกกลุ่มที่ให้การมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกลุ่มอาชีพและร่วมกันดำเนินกิจกรรมของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบนี้มาโดยตลอด ตั้งแต่เริ่มจัดตั้งกลุ่มซึ่งเริ่มต้นด้วยมีผู้นำและสมาชิกกลุ่มร่วมถึงกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการ โดยแรก ๆ จะรวมกันหรือเรียกขานมาคุยกันแล้วก็มีการพูดถึงความจำเป็นในการรวมกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่น โดยพูดถึงผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในอนาคต และความสำคัญของการรวมกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบด้วย ในกลุ่มจะต้องมีผู้นำหรือประธานกลุ่ม ก็มีการคัดเลือกและยอมรับจากสมาชิกว่าจะให้ใครเป็นผู้นำหรือประธาน เมื่อได้แล้วก็พูดถึงแนวทางในการทำงานการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม การรวมสมาชิกกลุ่ม เพื่อหาแนวทางแล้วก็เขียนระเบียบขึ้นมาทำเป็นรูปแบบหรือทำเป็นทางการเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการบริหารหรือการจัดการกลุ่มให้เห็นเป็นรูปธรรมขึ้นมาได้ เช่น หากกลุ่มดำเนินการผลิตแล้วมีกำไรเป็นตัวแทนเงินมาจากการผลิตที่จำหน่ายไป ก็นำมาแบ่งกำไรกันและปันผลกัน ถือว่าเงินที่ได้มาจากอาชีพน้ำตาลแว่นของสมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมกัน เมื่อได้เงินมาแล้วก็ต้องใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกและกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบได้ใช้อย่างถูกต้อง คำนึงค่าที่ทุกคนในกลุ่มร่วมทำกันมา เราจะเห็นได้ว่าการรวมกลุ่มของอาชีพน้ำตาลแว่นนี้ ได้รับการยอมรับจากชุมชนท่านบและจากกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบได้ว่า เป็นกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบที่รวมกลุ่มกันมาอย่างเข้มแข็ง จนสามารถดำเนินการกลุ่มของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เงื่อนไขความเข้มแข็งที่ทำให้กลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นเข้มแข็ง

สมาชิกกลุ่มมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบ ซึ่งเป็นกลุ่มที่เป็นฐานที่สำคัญของเศรษฐกิจชุมชนตำบลท่านบ และความเข้มแข็งจากความสำเร็จของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่น นอกจากมีการรวมกลุ่มกัน และการบริหารหรือจัดการที่ดีร่วมกันแล้วดังกล่าวยังมีประเด็นปัจจัยอื่น ๆ ที่ทำให้กลุ่มเข้มแข็ง คือ สมาชิกมารวมกลุ่มร่วมกันนั้นจะต้องมีความจริงจัง เห็นความสำคัญของการมีกลุ่มว่า ถ้ามีแล้วสามารถดำเนินกิจกรรมและดำรงอยู่ได้ สามารถเพิ่มประโยชน์อะไรบ้าง ทั้งที่เป็นของส่วนตัวสมาชิกและส่วนรวมของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นร่วมกัน มีความอดทนอดกลั้น มีสติ หมายความว่าในบางครั้ง ความขัดแย้งอาจเกิดขึ้นในกลุ่มได้บ้าง สมาชิกต้องอดทน

กับความขัดแย้งและควบคุมสติได้ ให้เอาใจเขามาใส่ใจเรา รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันแล้ว ความเข้าใจหรือการประสานประโยชน์ก็จะเกิดขึ้นในกลุ่ม ซึ่งที่นี้สมาชิกกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่น ตำบลท่าบงเขามีอะไรก็จะพูดคุยกัน ปรับความเข้าใจกันเสมอ มีความเสียสละนั่นคือเสียสละเวลามาร่วมกันดำเนินกิจกรรมของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่น มาร่วมประชุมกัน และสละทรัพย์บ้าง ในการระดมทุนจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์การทำน้ำตาลแว่นของกลุ่ม หากกลุ่มต้องการให้ความช่วยเหลือ สมาชิกต้องเป็นคนเปิดใจกว้างยอมรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์คำติชมต่าง ๆ ได้ และที่สำคัญคือผู้นำกลุ่ม ต้องเข้มแข็งและเสียสละ ในการเป็นผู้นำกลุ่มแต่ละกลุ่มให้ประสบความสำเร็จต่อกลุ่ม และผลสำเร็จได้ ถ้าหากเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวแล้ว คิดว่าใครจะตั้งกลุ่มมาอย่างไรก็ตามกลุ่มนั้นไม่สำเร็จแน่ คือ เราต้องมีความเสียสละ อดทน ยอมรับคำตำหนิ อะไรหลาย ๆ อย่างเมื่ออยู่จุดนี้ เราเองแหละ เราจะต้องใจเย็นนะและการจะไม่ให้กลุ่มแตก หากจะทำอะไรในนามกลุ่มหรือการตัดสินใจของกลุ่มต้องมาจากการลงมติร่วมในส่วนใหญ่ ส่วนมากจะถือมติเป็นหลัก จะทำอะไรก็มาลงมติกัน จะทำให้ไม่เกิดความขัดแย้งหรือกลุ่มแตกหรือเกิดความหวาดระแวงระหว่างกัน ซึ่งจะทำให้กลุ่มไม่เกิดความเข้มแข็งได้ กลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นนี้เป็นกลุ่มที่สามารถทำได้จากที่กล่าวมา จึงทำให้เกิดความเข้มแข็งขึ้น ในกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่าบงอย่างยั่งยืนและตลอดไป

ความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่น

การพัฒนาของกลุ่มหรือกลุ่มอาชีพเพื่อให้เกิดความเข้มแข็ง ถือเป็นจุดมุ่งหมายหลักส่วนหนึ่งของรัฐในแผนการพัฒนาประเทศ ทำให้เกิดกระบวนการพัฒนาชนบทในหลายรูปแบบทั้งการสร้างสิ่งสาธารณูปโภคหรือการส่งหน่วยงานของรัฐเข้าไปส่งเสริม ฟื้นฟู กระบวนการที่ทำให้กลุ่มหรือกลุ่มอาชีพเข้มแข็งด้วยวิธีการที่หลากหลาย รวมทั้งการส่งเสริมการรวมกลุ่ม ทั้งนี้เพราะรัฐได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของหน่วยทางสังคมที่เล็กที่สุดนั่นก็คือคน แต่การที่ภาครัฐเข้าไปจัดการรวมกลุ่มให้ประชาชนนั้น ต้องประสบความสำเร็จในหลายพื้นที่เนื่องมาจากการขาดกระบวนการที่สำคัญไป นั่นก็คือกระบวนการรวมกลุ่ม การก่อตั้งกลุ่มที่เข้มแข็งซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการเตรียมความพร้อมไปสู่ความเข้มแข็งและการพึ่งตนเองของกลุ่ม ซึ่งเป็นบริบทของการสร้างกลุ่มหรือกลุ่มอาชีพให้เข้มแข็งได้

กลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่าบงเริ่มดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นทางการเป็นรูปเป็นร่างด้วยความพยายามที่จะรวมกลุ่มก่อตั้งกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่น และสร้างความมั่นคงให้กับชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่าบง ให้สามารถมีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ โดยมีแกนนำคนสำคัญคือนางสุนีย์ ชัยโชติ ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้นำกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นที่เข้มแข็งและ

เป็นผู้นำของตำบลทำนบที่ทำงานอุทิศตนเพื่อกลุ่มน้ำตาลแว่นและชุมชนตำบลทำนบมาตลอดชีวิต โดยได้รับความร่วมมือจากสมาชิกที่มีอุดมการณ์เดียวกัน ส่วนปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นหรือเข้ามา ก็เพียงเล็กน้อยทำให้สมาชิกกลุ่มได้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน มีความเข้าใจกันและร่วมกันดำเนินกิจกรรมอย่างเข้มแข็ง และสามารถปรับปรุงแนวคิดให้สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกกลุ่มได้ จึงได้ผลสรุปว่าไม่ควรยึดติดกับหลักเกณฑ์แบบแผนที่ใช้กับสังคมทั่วไป เพราะไม่สามารถใช้ได้จริงกับทุกสังคม จนกระทั่งกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบนี้เป็นที่ยอมรับของคนในชุมชนตำบลทำนบว่า เป็นกลุ่มอาชีพที่มีความเข้มแข็งกลุ่มหนึ่งของตำบลทำนบ

ปัจจุบันชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบดีขึ้น และได้รับการยกย่องจากสังคมภายนอกว่าเป็นกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบที่มีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้ ด้วยความร่วมมือร่วมใจกันทำกิจกรรมกลุ่มจากการมีผู้นำกลุ่มรวมถึงสมาชิกกลุ่มที่มีส่วนร่วมกัน อย่างเข้มแข็งนำพากลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบของอยู่มาจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นผู้ศึกษาวิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์ถึงประเด็นปัจจัยในเงื่อนไขการเกิดความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา โดยมีประเด็นที่ต้องการศึกษา คือ 1) เงื่อนไขที่ทำให้กลุ่มเกิดความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบ จากคุณลักษณะของผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่น และ 2) การวิเคราะห์เชิงคุณภาพต่อความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบ ในด้านความเข้มแข็งทางด้านเทคโนโลยี ทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ ทางด้านทรัพยากรมนุษย์หรือจิตใจ ทางด้านสังคมวัฒนธรรมดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

เงื่อนไขที่ทำให้เกิดความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่น

เงื่อนไขที่ทำให้เกิดความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบนี้ จากที่ผู้ศึกษาวิจัยได้ทำการวิจัยสามารถได้เงื่อนไขที่สำคัญ 2 ประการดังนี้

1) สรุปประเด็นบทบาทของผู้นำกลุ่มที่เป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

สรุปผลจากการศึกษาวิจัยในบทบาทของผู้นำกลุ่มในความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบของผู้นำกลุ่มพบว่า ผู้นำกลุ่มนางสุนีย์ ชัยโชติมีสำคัญในการทำให้กลุ่มเกิดความเข้มแข็ง เพราะเป็นผู้รวมกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบและเป็นผู้ก่อตั้งกลุ่มที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ดีในการทำงานเพื่อกลุ่มอย่างจริงจัง มีการวางแผนหลักเกณฑ์ที่ดีสำหรับกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบ ประกอบกับเป็นคนมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำกิจกรรม

ของกลุ่มและทำงานเพื่อส่วนรวม เด็ดเดี่ยว อดทน มีน้ำใจ ทำงานโดยไม่หวังผลประโยชน์ส่วนตน ทั้งยังเป็นผู้นำที่มีบทบาทแก่สมาชิกกลุ่มมาก เพราะผู้นำกลุ่มที่ดีต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับตำแหน่งผู้นำและประธานกลุ่มอย่างถาวร คือ มีภาวะเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง เด็ดขาดในการตัดสินใจ มีความคิดสร้างสรรค์ นำพากลุ่มให้อยู่รอด และสามารถเป็นตัวเชื่อมประสานทั้งภายในกลุ่มและในตำบลตำบลได้เป็นอย่างดี แต่ทั้งนี้ความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลตำบลก็ต้องอาศัยการร่วมด้วยช่วยกันของสมาชิกในกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นนี้ด้วยเป็นสำคัญ หากไม่มีความร่วมมือร่วมใจกันแล้วกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลตำบลก็ไม่สามารถเกิดความเข้มแข็งในกลุ่มได้อย่างยั่งยืนเช่นปัจจุบัน

2) สรุปประเด็นบทบาทของสมาชิกกลุ่มที่เป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลตำบล อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

สมาชิกของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลตำบล ถือได้ว่ามีส่วนสำคัญและมีบทบาทที่นำกลุ่มไปสู่ความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นนี้ด้วยกัน สมาชิกกลุ่มมีส่วนอย่างยิ่งที่ทำให้กลุ่มรวมกันได้อย่างเข้มแข็งและดำรงอยู่ต่อไปได้มาจนถึงปัจจุบัน หรือหากสมาชิกไม่มีความเข้มแข็ง กลุ่มอาจล้มหรือเลิกกิจการลงได้อย่างทันทีจากการที่สมาชิกกลุ่มไม่มีความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกันดำเนินกิจกรรมของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นนี้ได้ ดังนั้นหากสมาชิกในกลุ่มไม่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแล้วในการทำกิจกรรมร่วมกันทำของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลตำบลก็ไม่สามารถทำให้กลุ่มดำเนินกิจกรรมของกลุ่มต่อไปได้หรือได้ด้วยความยากลำบาก ความร่วมมือกันมีส่วนร่วมกันในกิจกรรมกลุ่มทั้งผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มจึงเป็นประเด็นทำให้กลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลตำบลเกิดความเข้มแข็งและนำไปสู่ผลสำเร็จต่อการเกิดความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลตำบลได้ตลอดมา

สมาชิกของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลตำบลมีความคิดเห็นไปในทางเดียวกันว่าสมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมกันและมีความเข้าใจกันในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นทำให้มีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้มแข็งขึ้นในกลุ่ม และพร้อมทั้งมีผู้นำกลุ่มที่มีศักยภาพในการเป็นผู้นำที่เข้มแข็งในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะการมีส่วนร่วม การระดมความคิดด้วยกันและการดำเนินกิจกรรมกลุ่มทุก ๆ ด้านที่เกิดขึ้นกับกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่น จึงทำให้กลุ่มสามารถดำรงอยู่และดำเนินกิจกรรมกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลตำบลมาได้อย่างยาวนานถึงปัจจุบันนี้ ทำให้กลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นนี้เกิดความเข้มแข็งขึ้นในกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลตำบล และสามารถเป็นกลุ่มอาชีพที่เข้มแข็งของตำบลตำบลไปแล้ว ในนามของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลตำบล อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

สรุปผลการอภิปราย

สรุปผลการอภิปรายจากการศึกษาวิจัยพบว่า จากการรวมกลุ่มกันของผู้นำกลุ่มที่เข้มแข็ง และสมาชิกที่มีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมของกลุ่มกันมาอย่างเข้มแข็งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันได้ นำไปสู่เงื่อนไขการเกิดความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่าบอง และผลการศึกษาวิจัยที่ได้จะเป็นแนวทางความเข้มแข็งแก่กลุ่มอาชีพอื่น ๆ ได้ดี และผลสรุปที่ได้นี้ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ประเวศ วะสี (2541) กล่าวถึงชุมชนและประชาสังคมไว้ในบทความเรื่อง ความเป็นชุมชน ความเป็นประชาสังคม ฐานรากของสังคม ในหนังสือเรื่อง ประชาคมตำบล ยุทธศาสตร์เพื่อเศรษฐกิจพอเพียง ศิลธรรมและสุขภาพ ว่าสังคมไทยมีลักษณะที่หนักข้างบนแต่ฐานรากอ่อนแอด้วยโครงสร้างทางสังคม วัฒนธรรม ระบบราชการ ระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจ ระบบสื่อสาร ฉะนั้นการแก้ไขวิกฤติเศรษฐกิจของสังคมไทยจึงแก้ไม่ได้ เพราะการพยายามแก้เรื่องข้างบนเท่านั้น ทรานโคที่พื้นฐานของสังคมยังไม่เข้มแข็ง ก็จะพังทลาย ซ้ำซากอยู่อย่างนั้น ดังนั้นสังคมที่เข้มแข็งจะทำให้เศรษฐกิจเข้มแข็งและชุมชนก็เป็นฐานรากของสังคมด้วย นักเศรษฐศาสตร์หลายท่านอาจจะคิดว่า สังคมสมัยใหม่ไม่มีชุมชนแล้วแต่มนุษย์ขาดความเป็นชุมชนไม่ได้ ความเป็นชุมชนจึงกำลังเกิดขึ้นมาใหม่ด้วยความเป็นชุมชนในบริบทของสังคมสมัยใหม่ คุณลักษณะของชุมชนประกอบด้วย 1) การมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน 2) มีความเอื้ออาทรต่อกัน 3) มีการกระทำร่วมกัน 4) มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำ แต่ยังมีอีก 2 มิติของความเป็นชุมชนที่เกิดขึ้นมาอีกคือ จิตวิญญาณ และการเกิดขึ้นของผู้นำตามธรรมชาติและจัดการโดยผู้นำตามธรรมชาติจะเกิดขึ้นเองมาจากกระบวนการร่วมกันคิดร่วมกันทำ และในบทบาทของสมาชิกกลุ่มในด้านความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่าบองได้ทำให้กลุ่มได้รับการยอมรับจากชุมชนตำบลท่าบองว่าเป็นกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นที่มีความเข้มแข็งและเป็นกลุ่มอาชีพที่เข้มแข็งของตำบลท่าบอง

ปัญหาและอุปสรรค

การหาตลาดเพื่อเพิ่มรายได้และการผลิตเพิ่มขึ้น เนื่องจากแหล่งสินค้าไม่ได้ตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสม สมาชิกกลุ่มต้องหาตลาดด้วยตนเองเพิ่มขึ้นซึ่งไม่ค่อยจะสะดวกทั้งในการเดินทาง ด้านอายุของสมาชิกกลุ่ม ประกอบกับสมาชิกกลุ่มเป็นผู้หญิง รวมทั้งผลิตภัณฑ์ก็มีรูปแบบคล้ายคลึงกับกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นกลุ่มอื่น ๆ ที่ผลิตในลักษณะคล้าย ๆ กันด้วย จึงทำให้เป็นอุปสรรคในการขยายตลาด แต่ในกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่าบองคิดว่าไม่ได้เป็นปัญหาและอุปสรรคแต่อย่างใด

เพราะเพียงแค่เป็นประเด็นของการเพิ่มผลผลิตจากการผลิตเท่านั้น หากไม่เพิ่มตลาดหรือรายได้เข้ามาในกลุ่มน้ำตาลแว่น สมาชิกทุกคนในกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบปัจจุบันที่อยู่ได้ไม่เดือดร้อน ไม่มีความจำเป็น และไม่เดือดร้อนที่จะเพิ่มตลาดและการผลิตขึ้นมาอยู่แล้ว

การแก้ปัญหาและอุปสรรค

หากเป็นด้านการตลาดปัจจุบันทางกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบจะแบ่งหน้าที่กันในการสำรวจตลาดเพื่อขยายการผลิตเพิ่มขึ้น และสำรวจเชิงประมาณว่าขายได้มากน้อยเพียงใด ถ้าขายได้น้อยก็จะมี การลดปริมาณการผลิตสินค้าลง ถ้าขายได้มากก็จะมี การเพิ่มปริมาณการผลิตให้มากขึ้นต่อความต้องการของตลาดรวมถึงการขนส่งสินค้าด้วย และอนาคตหากเป็นไปได้ทางกลุ่มคิดว่าจะมีการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม มีเครื่องหมายผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ลูกค้าและจูงใจให้มีการซื้อน้ำตาลแว่นเพิ่มขึ้น การดำเนินการแก้ปัญหาดังกล่าวหากทำได้ก็จะเพิ่มความเข้มแข็งให้กับกลุ่มขึ้นมาอีกทางหนึ่ง และจะประสบผลสำเร็จได้ดีขึ้นไปอีก หากตลาดไม่เพิ่ม ทางกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบก็ไม่ได้ตั้งใจ และคิดว่าไม่ใช่ประเด็นปัญหาที่สำคัญและมีผลกระทบต่อกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบที่มีความเข้มแข็งอยู่แล้ว

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเงื่อนไขการเกิดความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัยไว้ดังนี้

1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

(1) ควรมีการขยายตลาดให้กับกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบ เพื่อให้เป็นที่รู้จัก และสามารถเพิ่มรายช้้นมาให้แก่กลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นอยู่ได้อย่างยั่งยืน และสามารถทำให้เห็นคุณค่าของกลุ่มอาชีพที่รวมตัวกันดำเนินกิจกรรมกันมาอย่างเข้มแข็งได้ต่อไป

(2) ภาครัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนด้านต่าง ๆ ในกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบ ในด้านการตลาดเพื่อเพิ่มรายได้ หรือการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของตลาดระดับจังหวัดได้ และจัดฝึกอบรมเสริมทักษะ เพิ่มความรู้ใหม่ ๆ ให้กลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบให้มีความชำนาญยิ่งขึ้นและด้านอื่น ๆ ที่ทางรัฐเห็นว่าที่จะพัฒนากลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลท่านบให้อยู่กับตำบลท่านบได้อย่างเข้มแข็งและการรวมกันของกลุ่มอยู่ได้ตลอดไป

2) ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

การที่จะเกิดความเข้มแข็งในกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบได้นั้น ก็มาจากการรวมกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นจากสมาชิกกลุ่มที่มีทุนเดิมในการทำอาชีพน้ำตาลแว่นมายาวนาน คือมีการทำสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษมาถึงการทำในครัวเรือน และมาจนมีการรวมทำกันเป็นกลุ่มของตำบลทำนบ การรวมกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นที่เข้มแข็งได้เกิดจากรวมตัวกันของสมาชิกในกลุ่มน้ำตาลแว่น ทั้งผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มทุกคน มีบทบาทในการมีส่วนร่วมกันในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มในทุก ๆ ด้านของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบ ทำให้เกิดความเข้าใจกันและมีความเข้มแข็งเกิดขึ้นในกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นนี้ หากสมาชิกทุกคนในกลุ่มไม่มีส่วนร่วมในการรวมกลุ่มกันแล้ว ก็ไม่สามารถทำให้กลุ่มเกิดความเข้มแข็งและคงอยู่ได้ดังทุกวันนี้

3) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

(1) ในระยะเวลาในการศึกษาเงื่อนไขการเกิดความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบนี้ ได้มีการศึกษาถึงบริบทและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนทำนบหรือชุมชนที่ต้องการศึกษาวิจัยก่อนเพื่อหาประเด็นปัจจัยใดที่เป็นเงื่อนไขของการเกิดความเข้มแข็งในกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่น บางครั้งการศึกษาต้องอาศัยระยะเวลานานกว่าจะเข้าใจถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชนนั้น ๆ หรือของกลุ่มอาชีพหรืองานวิจัยที่เราต้องการค้นหาคำตอบ

(2) ความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพในแต่ละกลุ่มที่เกิดขึ้น กล่าวได้ว่าไม่มีกลุ่มอาชีพใดที่เหมือนกัน แต่บางกลุ่มอาชีพจะมีลักษณะที่คล้ายกันบ้างบางส่วนเท่านั้นแล้วแต่ว่าจะเกิดจากเงื่อนไขใดที่เป็นประเด็นปัจจัยส่งผลให้เกิดความเข้มแข็งและความสำเร็จของกลุ่มอาชีพนั้น ๆ ได้ ส่วนความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบนี้เกิดจากการมีส่วนร่วมกันระหว่างผู้นำของกลุ่มกับสมาชิกของกลุ่มที่รวมตัวกันร่วมพากลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบกันมานานอย่างเข้มแข็ง หากจะศึกษาวิจัยกลุ่มในลักษณะใกล้เคียงกันไม่ควรจะเจาะจงเฉพาะประเด็นที่เราต้องการหาคำตอบเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ควรจะครอบคลุมทุกประเด็นหรือปัจจัยต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มอาชีพนั้น ๆ ด้วยเพราะผลที่ได้อาจจะไม่ตรงกับประเด็นที่เราตั้งโจทย์หรือดำเนินการวิจัยที่ได้ผลสรุปออกมาอีกด้วย

(3) การเกิดความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพน้ำตาลแว่นตำบลทำนบนี้ สามารถเป็นแนวทางแก่กลุ่มอาชีพที่ทำลักษณะใกล้เคียงกันได้ และสามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาแก่ชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ หรือในระดับภาพรวมของประเทศให้เกิดรูปธรรมในการเกิดความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพได้